GID FAOLIYATI, AXLOQI VA METODIKASI

Ilmiy raxbar: **Umaraliyeva Barchinoy Vohidjon qizi**

ADChTI O‘qituvchi

Salohiddinova Mohidil Nodirbek qizi

Andijon davlat chet tillari instituti talabasi

Annotatsiya: Mazkur tezisda gid faoliyatida axloqiy va etik masalalarning ahamiyati yoritilgan. Gidning turistlar bilan muloqoti, kasbiy etikasi, muomala madaniyati hamda xizmat ko‘rsatish jarayonidagi mas’uliyati tahlil qilingan. Shuningdek, gid faoliyatida uchraydigan etik muammolar va ularni bartaraf etish usullari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: gid, etika, axloq, turizm, turist, kasbiy madaniyat, muomala, mas’uliyat, xizmat ko‘rsatish.

Kirish

Turizm sohasi bugungi kunda dunyo iqtisodiyotining eng rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohada gidlarning o‘rni juda muhimdir. Gid turistlarga mamlakat tarixi, madaniyati, urf-odatlari va diqqatga sazovor joylari haqida ma’lumot beruvchi mutaxassis hisoblanadi. Shu sababli gid faoliyatida axloqiy va etik masalalar alohida ahamiyat kasb etadi.

Gid nafaqat ma’lumot beruvchi shaxs, balki mamlakatning madaniy vakili ham hisoblanadi. Turistlarning davlat haqidagi dastlabki taassuroti ko‘p jihatdan gidning muomalasi, bilimi va madaniyatiga bog‘liq bo‘ladi. Shuning uchun gid kasbiy faoliyatida axloqiy me’yorlarga qat’iy amal qilishi lozim.

Gid faoliyatida axloq tushunchasi

Axloq insonning jamiyatdagi yurish-turishi va odob normalarini belgilovchi ma’naviy mezon hisoblanadi. Gid faoliyatida axloq tushunchasi turistlarga hurmat bilan munosabatda bo‘lish, halollik, samimiylik va mas’uliyat kabi fazilatlarni o‘z ichiga oladi.

Professional gid quyidagi axloqiy sifatlarga ega bo‘lishi kerak:

xushmuomalalik;

madaniyatlilik;

sabr-toqat;

halollik;

intizomlilik;

bag‘rikenglik;

mas’uliyatlilik.

Gid turistlar bilan ishlash davomida har qanday vaziyatda o‘zini tuta bilishi zarur. Ayrim hollarda turistlarning talab va istaklari murakkab bo‘lishi mumkin. Bunday vaziyatda gid vaziyatni madaniyatli tarzda hal qilishi kerak.

Gid etikasi va uning asosiy tamoyillari

Kasbiy etika — bu ma’lum bir kasb egalarining faoliyati davomida amal qiladigan axloqiy qoidalar yig‘indisidir. Gid etikasi ham turistlarga xizmat ko‘rsatishda professional yondashuvni talab qiladi.

Turistlarga hurmat bilan munosabat

Gid barcha turistlarga millati, dini va tilidan qat’i nazar teng munosabatda bo‘lishi kerak. Kamsitish yoki noo‘rin munosabat kasbiy etikaga zid hisoblanadi.

To‘g‘ri va aniq ma’lumot berish

Gid tarixiy obidalar va madaniy joylar haqida ishonchli ma’lumot berishi lozim. Noto‘g‘ri ma’lumot turistlarda salbiy taassurot uyg‘otadi.

Tashqi ko‘rinish va nutq madaniyati

Gidning tashqi ko‘rinishi ozoda va tartibli bo‘lishi kerak. Nutqi ravon, aniq va tushunarli bo‘lishi muhim ahamiyatga ega.

Turistlar xavfsizligini ta’minlash

Sayohat davomida turistlarning xavfsizligini ta’minlash gidning asosiy vazifalaridan biridir. Gid favqulodda holatlarda to‘g‘ri qaror qabul qila olishi zarur.

Gid faoliyatida uchraydigan etik muammolar

Turizm sohasida faoliyat yuritayotgan gidlar turli xil etik muammolarga duch kelishlari mumkin.

Turistlar bilan kelishmovchilik

Ba’zi turistlar gidning ko‘rsatmalariga amal qilmasligi mumkin. Bunday holatda gid sabr bilan vaziyatni tushuntirib berishi kerak.

Noto‘g‘ri ma’lumot tarqatish

Tajribasiz gidlarning noto‘g‘ri ma’lumot berishi mamlakat obro‘siga salbiy ta’sir qiladi.

Manfaatdorlik masalalari

Ayrim holatlarda gidlar turistlarni ma’lum savdo nuqtalariga olib borib, bundan shaxsiy manfaat ko‘rishi mumkin. Bu esa kasbiy etikaga zid hisoblanadi.

Milliy va diniy masalalar

Turli millat va din vakillari bilan ishlashda ehtiyotkorlik talab etiladi. Gid bahsli mavzularda neytral pozitsiyani saqlashi kerak.

Gidning kasbiy madaniyati

Kasbiy madaniyat gidning bilim saviyasi, muomala madaniyati va xizmat sifatida namoyon bo‘ladi. Zamonaviy gid quyidagi ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak:

xorijiy tillarni bilish;

tarix va madaniyat haqida keng bilimga ega bo‘lish;

nutq mahorati;

psixologik yondashuv;

stressli vaziyatlarni boshqarish.

Bundan tashqari, gid doimiy ravishda o‘z ustida ishlashi va yangi bilimlarni o‘rganib borishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, gidning axloqiy va etik masalalari turizm sohasida muhim o‘rin egallaydi. Gid turistlarga xizmat ko‘rsatishda nafaqat professional bilim, balki yuqori axloqiy fazilatlarni ham namoyon qilishi zarur.

Halollik, xushmuomalalik, mas’uliyat va bag‘rikenglik professional gidning asosiy sifatlari hisoblanadi. Kasbiy etikaga amal qiluvchi gid turistlarda yaxshi taassurot qoldiradi va mamlakat turizmining rivojlanishiga katta hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Qosimov B. Turizm asoslari. — Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
3. Rasulov A. Gid faoliyati va ekskursiya xizmatlari. — Toshkent, 2021.
4. Xudoyberdiyev M. Kasbiy etika va madaniyat. — Toshkent: Fan, 2018.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni. — Toshkent, 2019.